

Tema: Jednaki ili ne? – Ljudska prava

1. dio: Moja prava

Što su prava? Odakle potječu? Kako utječu na svakog od nas? Kakav je odnos između prava, želja i potreba? U ovom dijelu nalazi se pregled toga što su ljudska prava, kako su utvrđena i kako utječu na naš svakodnevni život.

Upozorenje: Ova nastavna jedinica sadrži poveznice na internetske stranice kao što je YouTube. Sadržaj tih stranica podložan je promjenama te bi trebalo voditi računa o njegovoj prikladnosti za učenike.

Nastavni ciljevi u ovom dijelu

Vaši će učenici:

- razumjeti što su prava
- saznati podrijetlo suvremenih prava
- razviti razumijevanje svojih prava i obveza

Priloženi materijali

Materijal br. 1 Popis prava

Materijal br. 2 Podrijetlo ljudskih prava

Materijal br. 3 Što ako...?

Nastavna aktivnost br. 1: Razumijevanje prava

Oko nas se uvijek puno raspravlja o pravima. Što su zapravo prava? Što nam ona znače? Kako biste pripremili ovu vježbu, pokažite učenicima sljedeći kratki videoisječak Ujedinjenih naroda o ljudskim pravima. Potom uklonite sve s jednog zida učionice. Tražite od učenika da svatko od njih sam izabere jedno do tri prava koja iz osobnih razloga smatra vrlo bitnima. Tražite od njih da ta prava napišu na samoljepljive papiriće. Nakon toga trebaju ih razmijeniti s prijateljima i pričvrstiti na zid, pri čemu ako žele mogu objasniti kako svako od tih prava utječe na njihov svakodnevni život. Ako ne znaju odakle početi, podijelite materijal br. 1 na kojem je popis prava.

<https://www.youtube.com/watch?v=JpY9s1Agbsw>

Nastavna aktivnost br. 2: Kategorije prava

Koje vrste prava postoje? Možemo li prepoznati uzorak konkretnih prava – ili kategorizaciju bilo koje vrste? Tražite od učenika da samoljepljive papiriće podijele prema tematskim područjima. U tu svrhu mogu odrediti svoje kategorije. Nakon što završe taj zadatak tražite od njih da različitim područjima dodijele odgovarajući naslov. Čestitajte im na stvaranju vlastitog Zida prava! Razgovarajte s njima je li taj zadatak bio lagan ili težak. Neka objasne svoje odgovore.

Grupni rad br. 1: Jesu li u nekim slučajevima prava ekskluzivna?

Povedite s učenicima raspravu o razlikama između prava manjina i ljudskih prava. Za tu aktivnost raspodijelite učenike u četiri ili pet grupa podjednake veličine. Počnite tako da na ploču napišete rečenicu: „Prava postoje radi zaštite svakog pojedinca, a ne samo određenih skupina” te tražite od učenika da o toj tezi raspravljaju u svojim grupama. Svaka grupa mora iznijeti svoje mišljenje o tome slaže li se s tom izjavom ili ne te razlog za to. Potom ih možete potaknuti da dodatno obogate razredni Zid prava onim pravima koja prethodno nisu spomenuta. Za dodatne informacije kojima će potkrijepiti svoja obrazloženja grupe mogu pogledati Opću deklaraciju o ljudskim pravima (dostupna je na različitim jezicima) i sljedeće materijale:

Minorities' rights

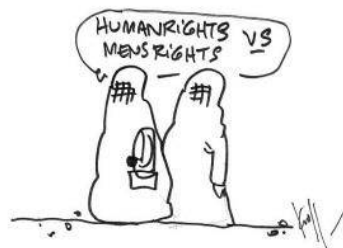
Children

Indigenous peoples

Women's rights

LGBTI

<http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/SearchByLang.aspx>

Nastavna aktivnost br. 3: Kronološki pogled na prava

Bitno je da vaši učenici shvate da prava nisu postojala uvijek. Utvrđena su na temelju konkretnih događaja ili situacija ili su se tijekom vremena prilagođavala i usavršavala. Neka svaki učenik sa Zida prava uzme jedan papirić na kojem je napisano pravo i razmisli o tome na temelju kojih događaja je ono utvrđeno. Što je revolucija? Možda nešto u vezi s Ujedinjenim narodima ili ukidanjem ropstva ili nekim drugim povijesnim događajem. Podrijetlo nekih prava je jasno, no kod drugih to možda nije tako očito. Kako biste im u tome pomogli, podijelite materijal br. 2 o podrijetlu ljudskih prava.

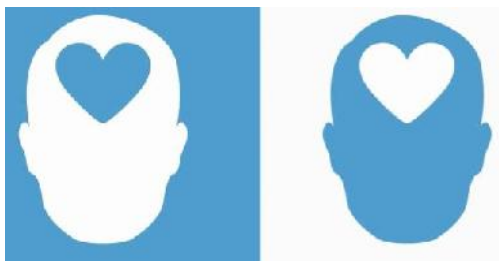
Nastavna aktivnost br. 4: Nastanak prava

U današnje vrijeme prava imaju pravnu dimenziju. Što se događalo u prošlosti prije nego što su konkretna prava utvrđena zakonom? Tražite od svojih učenika da se pokušaju prisjetiti pojedinaca ili manjinskih skupina koje se još suočavaju s pravnim i/ili socijalnim problemima prije priznavanja njihovih prava. Možete im predložiti: pravo glasa za žene, zlostavljanje žena i djece ili diskriminacija pripadnika skupine LGBT (lezbijki, gejeva, biseksualnih i transrodnih osoba) Možete ih uputiti na stranice organizacije Amnesty International **Violence Against Women** (Nasilje nad ženama) otvaranjem sljedeće poveznice:

<http://www.amnestyusa.org/our-work/issues/women-s-rights/violence-against-women/violence-against-women-information>

Možete im također pokazati sljedeći videoisječak UN-a:

https://www.youtube.com/watch?v=XvpHn_zdkTY

Nastavna aktivnost br. 5: Potrebe naspram prava naspram potreba

Možemo se smatrati sretnicima zato što živimo u društvima u kojima se prava poštuju. Uzimamo li to zdravo za gotovo? Stavite učenike pred moralni izazov: Neka zamisle da je grad ili mjesto u kojem

KUĆA EUROPSKE POVIJESTI

žive u opasnosti. Koja prava bi bili spremni žrtvovati kako bi se zajamčila javna sigurnosti? Kako biste započeli s tom aktivnošću, podijelite materijale br. 3. Objasnite im da samoljepljive papiriće na Zidu prava trebaju razvrstati u dvije glavne kategorije prava: prava kojih se ni u kojem slučaju ne bi odrekli i prava koja su spremni žrtvovati. Svi učenici trebaju surađivati i zajedno donijeti konačnu odluku. Ishod je u osnovi njihov protuprijedlog vladi ili tijelu vlasti, a sadrži prava koja bi bili spremni izgubiti i ona koja ne bi. Kad budu gotovi, neka obrazlože svoj odabir. Zatim objasnite učenicima da se vlada ne slaže s njihovom kategorizacijom prava i želi nametnuti strože mjere. Učenici se trebaju vratiti natrag do kategorije „prava kojih se ni u kojem slučaju ne bi odrekli ” te tamo ostaviti samo polovinu prava, a ostatak premjestiti u drugu kategoriju. Ponavljajte aktivnost sve dok svi učenici ne budu smatrali da ne mogu više premjestiti nijedno pravo. Upitajte ih je li to bila teška aktivnost i zašto?

Možete s učenicima pokrenuti završnu raspravu. Pitajte ih: „Koliko daleko smo spremni ići kako bismo se pobrinuli da imamo sve što nam je potrebno?” Učenici mogu i tajno glasati o tome bi li radije imali pristup osnovnim pravima poput prava na hranu, smještaj, zaposlenje itd. i odrekli se drugih socijalnih prava kao što su pravo na slobodu izražavanja i govora, na slobodu vjeroispovijesti itd. Ovu dilemu koja predstavlja pravi izazov, učenici trebaju pažljivo razmotriti.